

آیین نامه دادرها و دادگاه های ویژه روحانیت

مصوب ۱۴ مرداد ۱۳۶۹ (با اصلاحات بعدی)

ماده ۱. بمنظور پیشگیری از نفوذ افراد منحرف و تبهکار در حوزه های علمیه، حفظ حیثیت روحانیت و به کیفر رساندن روحانیون متخلف، دادرها و دادگاه ویژه روحانیت تحت نظارت عالی مقام معظم رهبری با وظایف و تشکیلات و اختیارات زیر ایجاد می گردد.

وظایف

ماده ۲. وظایف دادرها و دادگاه ویژه بشرح ذیل می باشد:

الف. اقدامات لازم جهت پیشگیری از وقوع تخلفات و جرائم در محدوده مسائل قضایی.

ب. ارشاد در امور خلاف شأن.

ج. رسیدگی به جرائم روحانیون و پرونده هائی که به نحو مؤثری با اهداف این دادرها مرتبط است.

تبصره. در اجرای وظایف و اهداف مندرج در مواد یک و دو، دادرهای ویژه روحانیت می تواند از طریق مراکز حوزوی، سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز امور مساجد و سایر نهادهای مرتبط به امور روحانیت اقدام نماید، نهادهای فوق در زمینه اجرای موارد مذکور موظف به همکاری با دادرهای ویژه روحانیت می باشند.

تشکیلات

الف. دادرها

ماده ۳. دادستان ویژه روحانیت توسط مقام معظم رهبری منصوب خواهد شد.

ماده ۴. مسئولیت، ریاست و نظارت همه دادرها به عهده دادستان منصوب خواهد بود.

آیین نامه دادرسی و دادگاه‌های ویژه روحانیت

ماده ۵. دادستانی مرکز (دادستان منصوب) دارای یک معاون قضایی، معاون بررسی و پیشگیری، معاون امور استان‌ها، معاون اداری مالی، دفتر دادستانی و دفتر حفاظت و گزینش خواهد بود. شرح وظایف هرکدام توسط دادستان منصوب ابلاغ می‌گردد.

ماده ۶. تشکیلات هر دادرسی عبارت است از: دادستان، معاون ارشاد، معاون تحقیقات و امور اجرائی، مدیراداری و مالی و به تعداد کافی دادیار و کادر اداری

تبصره ماده ۶ - مقررات اداری و استخدامی کارکنان غیرقضایی دادرسی و دادگاه‌های ویژه روحانیت به تصویب دادستان منصوب می‌رسد.

ماده ۷. عزل و نصب دادستان‌ها و دادیاران دادرسی ویژه شهرستان با اخذ تمایل از آنان بعهده دادستان منصوب خواهد بود.

تبصره - در صورت ضرورت جابجایی قضات فوق‌الذکر بدون تمایل، موضوع قبلاً در جلسه متشکل از دادستان منصوب و معاون قضایی او و رئیس شعبه اول دادگاه‌های ویژه روحانیت بررسی و به تصویب می‌رسد.

ماده ۸. معاونین دادرسی به پیشنهاد دادستان همان دادرسی و ابلاغ دادستان منصوب تعیین خواهد شد.

ماده ۹. دادرسی ویژه روحانیت در شهرها و یا حوزه‌های قضایی مشروحه ذیل تشکیل می‌گردد:

تهران: استان‌های تهران و سمنان.

قم: استان‌های مرکزی و قم و شهرستان کاشان.

مشهد: استان‌های خراسان رضوی، خراسان شمالی، خراسان جنوبی و سیستان و بلوچستان.

اصفهان: استان‌های اصفهان (به استثنای کاشان)، یزد و چهارمحال و بختیاری.

شیراز: استان‌های فارس، بوشهر، کهگیلویه و بویراحمد.

تبریز: استان‌های آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، اردبیل و زنجان.

ساری: استان‌های گلستان و مازندران.

آیین نامه دادرسی و دادگاه‌های ویژه روحانیت

اهواز: استان‌های خوزستان و لرستان.

کرمان: استان‌های کرمان و هرمزگان.

همدان: استان‌های کرمانشاه، کردستان، همدان و ایلام.

رشت: استان‌های گیلان و قزوین.

تبصره. تا زمانی که دادرسی در هریک از مراکز فوق تشکیل نگردیده، مرجع رسیدگی به پرونده‌های آن حوزه توسط دادستان منصوب، تعیین می‌گردد.

ب. دادگاه

ماده ۱۰. حاکم شرع شعبه اول دادگاه ویژه روحانیت از سوی مقام معظم رهبری منصوب می‌گردد.

ماده ۱۲. کارمندان دفتری دادگاه با هماهنگی حاکم شرع شعبه اول تعیین می‌گردند.

صلاحیت‌ها

ماده ۱۳. دادرسی و دادگاه‌های ویژه روحانیت در موارد ذیل صالح به رسیدگی می‌باشند.

الف. کلیه جرائم روحانیون

ب. کلیه اعمال خلاف شأن روحانیون

ج. کلیه اختلافات محلی محل به امنیت عمومی در صورتی که طرف اختلاف روحانی باشد.

د. کلیه اموری که از سوی مقام معظم رهبری برای رسیدگی مأموریت داده می‌شود.

تبصره ۱. در مواردی که دادرسی ویژه، رسیدگی به پرونده‌ای را به سایر مراجع قضایی ذی‌ربط واگذار نماید، مراجع مذکور موظف به رسیدگی می‌باشند.

تبصره ۲. در مورد بند ج رسیدگی با هماهنگی دستگاه‌های ذی‌ربط صورت می‌گیرد.

آیین نامه دادرسی و دادگاه‌های ویژه روحانیت

تبصره ۳. کلیه اتهامات اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام، شورای نگهبان، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، وزراء و معاونین آن‌ها، معاونان و مشاوران رؤسای سه قوه، سفرا، دادستان و رئیس دیوان محاسبات، دارندگان پایه قضایی، استانداران و فرمانداران و جرائم عمومی افسران نظامی و انتظامی از درجه سرتیپ و بالاتر، و مدیران کل اطلاعات استان‌ها که به لحاظ روحانی بودن نامبردگان فوق پرونده آنان در دادرسی و دادگاه ویژه روحانیت مطرح می‌گردد و نیز کلیه اتهامات نمایندگان مجلس خبرگان رهبری و ائمه جمعه در دادرسی و دادگاه ویژه روحانیت تهران رسیدگی خواهد شد.

ماده ۱۴. دعاوی حقوقی و مدنی علیه روحانیون مطابق قوانین در دادگاه‌های مدنی و حقوقی رسیدگی خواهد شد مگر موارد خاصی که بر حسب ضرورت رسیدگی آن «به نظر دادستان منصوب» در دادگاه ویژه اصلح باشد. در اینصورت دادرسی و دادگاه‌ها موظفند که با درخواست دادرسی و دادگاه ویژه پرونده را ارسال نمایند.

ماده ۱۵. سایر دادرسی‌ها در اموری که نسبت به روحانیون از آنها سلب صلاحیت گردیده، حق ورود، تحقیق و تعقیب را ندارند، مگر با اجازه دادستان ویژه حوزه قضایی مربوطه.

ماده ۱۶. روحانی به کسی اطلاق می‌گردد که ملبس به لباس روحانیت باشد یا در حوزه مشغول تحصیل باشد یا اگر به کار دیگری مشغول است عرفاً روحانی محسوب گردد.

ماده ۱۷. تخلفات قضات و کارمندان دادرسی و دادگاه ویژه که در حین یا به سبب خدمت مرتکب شده‌اند، زیر نظر مستقیم دادستان منصوب و رئیس شعبه اول دادگاه مورد رسیدگی قرار خواهد گرفت.

آیین دادرسی

جرم

ماده ۱۸. هر فعلی یا ترک فعلی که مطابق قوانین موضوعه یا احکام شرعی قابل مجازات یا مستلزم اقدامات تأمینی و تربیتی باشد، جرم محسوب می‌گردد.

تبصره. اعمالی که عرفاً موجب هتک حیثیت روحانیت و انقلاب اسلامی باشد، برای روحانیون جرم تلقی می‌شود.

ماده ۱۹. جرائم می‌تواند دارای سه حیثیت باشد:

۱. حیثیت حق الهی: از جهتی که تجاوز به حدود و مقررات الهی است

آیین نامه دادرسی و دادگاه های ویژه روحانیت

۲. حیثیت عمومی: از جهتی که محل نظم و امنیت عمومی و هتک حیثیت جامعه و روحانیت گردد.

۳. حیثیت خصوصی: از جهتی که موجب ضرر مادی یا معنوی به شخص یا اشخاص معین حقیقی یا حقوقی شود.

ماده ۲۰. تعقیب متهم از حیث حق الهی مطابق موازین شرعی و از حیث حق الناس منوط به شکایت شاکی خصوصی و از حیث حقوق عمومی به تشخیص دادستان است.

تبصره. گذشت شاکی خصوصی موجب توقف رسیدگی به جهات دیگر جرم نمی گردد.

ضابطین

ماده ۲۱. ضابطین دادگستری بر حسب وظیفه موظف به اجرای دستورات دادرسی ویژه می باشند.

ماده ۲۲. نیروهای ضابط موظفند به محض اطلاع از اتهام یا وقوع بزه موضوع صلاحیت دادرسی ویژه، مراتب را به دادستان دادرسی ویژه گزارش و بدون کسب مجوز از هر گونه اقدامی خودداری نمایند.

ماده ۲۳. در مورد جرائم مشهود ضابطین موظفاند فوراً اقدامات لازم را برای حفظ آلات و ادوات و آثار و علائم و دلائل جرم و جلوگیری از فرار متهم و یا تبانی بعمل آورند و تحقیقات مقدماتی را انجام و در اسرع وقت موضوع را به دادستان ویژه اطلاع دهند.

ماده ۲۵. دادرسی می تواند برای انجام تحقیقات و اجرای احکام دادرسی و دادگاه افرادی را رأساً استخدام نماید. این افراد در زمان انجام مأموریت در حکم ضابطین قضائی می باشند.

وظایف و اختیارات دادستان های شهرستان ها

ماده ۲۶. دادستان شهرستان بعنوان جانشین دادستان منصوب، کلیه مسئولیت های قضایی و اداری دادرسی از جمله موارد ذیل را بعهده دارد:

الف. تعقیب متهمین

ب. صدور احکام دستگیری و تفتیش

ج. ارجاع پرونده به شعب دادرسی و نظارت بر جریان پیگیری و اظهار نظر در مورد کلیه قرارها

د. صدور کیفرخواست

ه. اجرای احکام دادگاه

و. صدور قرار تعلیق تعقیب در جرایم خفیف و یا امور خلاف شأن

تبصره ۱. دادستان شهرستان موظف به اجرای دستورات قضایی و اداری صادره از جانب دادستان منصوب می باشد.

تبصره ۲. در امور مهمه دادستان شهرستان موظف است قبل از اقدام به دستگیری یا احضار یا اجرای حکم دادگاه موضوع را به اطلاع دادستان منصوب برساند.

تبصره ۳. اجرای وظایف بند « ب » و « و » فقط در اختیار دادستان و در غیاب وی جانشین او می باشد.

ماده ۲۷. در غیاب دادستان دادرسی، یکی از دادیاران با انتخاب وی به عنوان جانشین وظایف دادستان را انجام خواهد داد.

ماده ۲۸. دادستان ویژه و دادیاران می توانند برای کشف جرم تحقیقات لازم را انجام دهند و کلیه ارگانها و نهادها و سازمانهای دولتی و اشخاص حقیقی و حقوقی موظفند کلیه اسناد و مدارک مورد نیاز را در اختیار دادرسی قرار دهند. کسانی که همکاری لازم را بعمل نیاورند بعنوان عدم اجرای دستور مقام قضایی تحت تعقیب قانونی قرار خواهند گرفت.

ماده ۲۹. نظر به گستردگی حوزه های قضایی دادرسی ویژه، دادرسی های مزبور علاوه بر موارد اعطای نیابت به دادرسی های ویژه دیگر، در خصوص جرائم خارج از محل استقرار خود، می توانند به دادرسی های عمومی و انقلاب اسلامی همان حوزه نیز نیابت دهند و دادرسی های مزبور حسب مورد موظف به انجام درخواستهای فوق می باشند.

ماده ۳۰. احاله پرونده از حوزه ای به حوزه قضایی دیگر در اختیار دادستان منصوب خواهد بود.

ماده ۳۱. اتهامات شرکا معاونین و مرتبطين متهم روحانی در دادرسی و دادگاه ویژه مورد رسیدگی قرار خواهد گرفت.

ماده ۳۲. در خصوص تعقیب کیفری دارندگان پایه قضایی بجز قضات که لازم است قبلاً توسط دادرسی ویژه درخواست تعلیق شود و دادرسی و دادگاه انتظامی قضات ظرف مدت ۲۰ روز موظف به اظهار نظر می باشد در غیر اینصورت یا در موارد اضطراری «به تشخیص دادستان منصوب» اقدام قضایی خواهد شد و موضوع به اطلاع ریاست قوه قضاییه خواهد رسید.

آیین‌نامه دادسراها و دادگاه‌های ویژه روحانیت

تبصره - از آنجا که هدف قانونگذار از تعلیق قاضی قبل از رسیدگی به اتهام حفظ شؤون قضا و قاضی می‌باشد در صورتی که متهم مایل باشد و کتباً تقاضای رسیدگی به پرونده را بنماید دادسرا و دادگاه ویژه روحانیت می‌توانند بدون انجام تعلیق اقدام به رسیدگی نمایند.

ماده ۳۳. در جرائم جزئی که تحقیقات مقدماتی آن کامل شده یا نیاز به تحقیقات نباشد، دادستان بلافاصله ادعاینامه کیفری خود را در دادگاه مطرح نموده و دادگاه حکم صادر می‌نماید.

ماده ۳۴. قرارهای صادره بجز موارد زیر پس از موافقت دادستان قطعی است.

الف - قرار بازداشت موقت که در صورت اعتراض متهم در فرجه قانونی توسط دادستان کل ویژه روحانیت یا معاون قضایی وی خارج از نوبت بررسی می‌گردد و چنانچه اعتراض متهم را وارد تشخیص دهند قرار بازداشت موقت را نقض و پرونده به منظور اخذ تأمین مناسب دیگر به شعبه صادر کننده قرار اعاده می‌گردد.

ب - قرار منع تعقیب یا موقوفی تعقیب که در صورت اعتراض شاکی یا مدعی خصوصی در فرجه قانونی در دادگاه ویژه روحانیت قابل رسیدگی است.

ماده ۳۵. در موارد ذیل قرار بازداشت صادر می‌گردد:

۱. خوف فرار متهم

۲. خوف تبانی یا امحاء آثار جرم

۳. موارد مهمه از قبیل: جرائم ضد انقلابی، مواد مخدر، کلاهبرداری، ارتشاء، قتل عمد و موارد مشابه

۴. مواردی که آزادی متهم موجب مفسده است. از قبیل هتک حیثیت نظام و روحانیت

ماده ۳۶. قرارهای تأمین باید متناسب با نوع اتهام و دلایل توجه اتهام و شخصیت متهم باشد.

ماده ۳۷. متهمی که با وثیقه یا کفالت یا وجه التزام آزاد شده باشد، چنانچه در وقت مقرر بدون عذر موجه حاضر نشود وجه التزام به دستور دادستان ضبط می‌شود و به وثیقه گزار یا کفیل نیز اخطار می‌شود که ظرف مدت بیست روز متهم را تسلیم نماید، در صورت عدم تسلیم، وجه الکفاله یا مورد وثیقه به دستور دادستان ضبط خواهد شد.

تبصره. مفاد قرار و مقررات فوق باید به ملتزم. کفیل. و وثیقه گزار تفهیم و به امضای وی برسد.

ماده ۳۸. دادرسی می‌تواند شهود و مطلعین را احضار نماید، در صورت استتکاف به دستور دادستان جلب خواهد شد.

اختیارات و وظایف دادگاه

ماده ۳۹. دادگاه ویژه به جرائمی رسیدگی می‌کند که مطابق این قانون در صلاحیت دادرسی دادگاه ویژه بوده و پرونده امر از طریق دادرسی به همراه کیفرخواست به دادگاه ارائه شده باشد.

تبصره. چنانچه دادگاه در خلال رسیدگی از جرائم جدیدی آگاه شود مجاز به رسیدگی و صدور حکم خواهد بود.

ماده ۴۰. ارجاع پرونده به شعب دادگاه و ایجاد هماهنگی بین آنها و نظارت بر حسن جریان امور بعهده حاکم شرع شعبه اول خواهد بود.

ماده ۴۱. در صورت اختلاف بین دادرسی و دادگاه از جهت صلاحیت رسیدگی، پرونده همراه دلایل طرفین جهت حل اختلاف نزد ریاست شعبه اول دادگاه ارجاع خواهد شد، نظر آن مرجع لازم‌الاتباع است.

ماده ۴۲. احکام دادگاه‌ها باید مستدل و مستند به قوانین موضوعه و موازین شرع باشد.

تبصره. در موارد استثنائی و مواردی که در شرع و قانون مجازات مشخصی تعیین نگردیده حاکم می‌تواند مستدلاً براساس نظر خود اقدام به صدور حکم نماید.

ماده ۴۳. دادگاه مجرمینی را که با ارتکاب جرم، موجب هتک حیثیت و شؤون روحانیت گردیده اند و یا افرادی که فاقد صلاحیت پوشیدن لباس روحانیت هستند را به خلع لباس روحانیت (بصورت دائم یا موقت) محکوم می‌نماید.

تبصره - کسانی که از حکم دادگاه در مورد نپوشیدن لباس تخلف کنند به حکم دادگاه ویژه به مجازات تعزیری محکوم خواهند شد.

ماده ۴۴. اعضاء هیأت منصفه دادگاه ویژه روحانیت ۱۴ نفر خواهند بود و توسط هیأتی مرکب از دادستان کل ویژه روحانیت، رئیس شعبه اول دادگاه، رئیس سازمان تبلیغات اسلامی، نماینده شورای سیاستگذاری ائمه جمعه سراسر کشور، نماینده شواربعالی حوزه علمیه، از میان افراد روحانی شاغل در مشاغل فرهنگی، حوزوی، دانشگاهی، قضایی، اداری و سایر مشاغل مرتبط بمدت دو سال انتخاب می‌گردند، احکام ایشان توسط رئیس شعبه اول دادگاه صادر خواهد شد.

آیین‌نامه دادرسی دادگاه‌های ویژه روحانیت

ماده ۴۵. کلیه هزینه های دادستانی ویژه روحانیت بعنوان یک سازمان مستقل دارای ردیف بودجه خاص پیش‌بینی و اختصاص داده می‌شود.

تبصره - بیست درصد از کل بودجه مصوب دادستانی ویژه روحانیت خارج از شمول قانون محاسبات خواهد بود.

ماده ۴۶. قوه قضاییه کادر قضایی دادستانی ویژه را تأمین خواهد نمود.

تبصره - پست قضایی و تعیین گروه قضات دادرسی و دادگاه ویژه روحانیت به پیشنهاد دادستان کل ویژه روحانیت و تصویب رئیس قوه قضاییه خواهد بود. ابلاغ قضایی قضات حسب مورد پس از پیشنهاد دادستان منصوب یا رئیس شعبه اول دادگاه توسط رئیس قوه قضاییه صادر ولی تعیین شعبه و محل خدمت آنان حسب مورد توسط دادستان منصوب یا رئیس شعبه اول دادگاه خواهد بود و کلیه حقوق و مزایای قضات شاغل در دادرسی و دادگاه ویژه روحانیت از محل اعتبار قوه قضاییه پرداخت خواهد شد.

ماده ۴۷. نقل و انتقال قضات دادرسی و دادگاه ویژه که در دادگستری نیز شاغل می‌باشند و با هماهنگی دادستان منصوب و رئیس شعبه اول دادگاه بر حسب سمت صورت می‌گیرد.

ماده ۴۸. احکام دادگاه‌های ویژه روحانیت از سوی محکوم علیه یا شاکی یا قائم مقام قانونی آنان قابل اعتراض است و در صورت عدم اعتراض در فرجه قانونی قطعی خواهد شد.

تبصره ۱. چنانچه دادستان کل ویژه روحانیت احکام قطعی یا غیر قطعی دادگاه ویژه روحانیت را خلاف شرع یا قانون بداند نسبت به رأی صادره اعتراض نموده و عنداللزوم حکم را متوقف می‌کند و پرونده را جهت رسیدگی به دادگاه تجدیدنظر ارسال می‌نماید.

تبصره ۲ - چنانچه دادستان مجری حکم رأی صادره را خلاف موازین تشخیص دهد بدو اعتراض خود را به قاضی صادر کننده تذکر می‌دهد. در صورت عدم قبول قاضی، پرونده را همراه با نظریه مستدل نزد دادستان منصوب ارسال می‌نماید و دادستان منصوب برابر تبصره یک اقدام خواهد کرد.

تبصره ۳. چنانچه متعاقب اعتراض محکوم علیه یا شاکی یا تذکر دادستان کل ویژه روحانیت یا دادستان مجری حکم، قاضی دادگاه ویژه روحانیت متوجه اشتباه خود در حکم صادره شود، در صورتی که موضوع از مصادیق بند ب ماده ۴۹ اصلاحی باشد رأی اصلاحی صادر می‌نماید و در غیر اینصورت پس از نقض حکم، پرونده را جهت رسیدگی توسط شعبه دیگر به دفتر دادگاه‌های ویژه روحانیت اعاده می‌نماید.

آیین نامه دادسراها و دادگاه های ویژه روحانیت

ماده ۴۹. دادگاه تجدیدنظر ویژه روحانیت مرجع رسیدگی به اعتراض است که پس از وصول پرونده و رسیدگی به شرح زیر اقدام می نماید:

الف - در صورتی که رأی را صحیح و منطبق با موازین شرع و قانون بداند آن را ابرام می کند.

ب - در صورتی که اساس رأی صحیح بوده ولی متضمن اشتباه جزئی در محاسبه محکوم به یا ماده استنادی و امثال آن باشد رأی اصلاحی صادر می نماید.

ج - در صورتی که رأی صادره دارای ایراد ناشی از نقص تحقیقات باشد، دادگاه تجدیدنظر موارد نقص را مشخص نموده و رأی صادره را نقض و پرونده را جهت رفع نقص به دادگاه بدوی رسیدگی کننده اعاده می نماید شعبه مزبور مکلف است پس از رفع نقص، حکم مقتضی صادر نماید.

د - در صورتیکه رأی دارای ایراد اساسی باشد آن را نقض نموده و رأساً رسیدگی و انشاء رأی می نماید.
آراء صادره از محاکم تجدیدنظر قطعی است.

ماده ۵۰. هر شعبه از دادگاه تجدیدنظر ویژه روحانیت از یک رئیس و دو مستشار تشکیل و با اکثریت آراء اتخاذ تصمیم می نماید، رئیس محاکم ویژه روحانیت که منصوب از طرف مقام معظم رهبری است رئیس شعبه اول دادگاه تجدیدنظر نیز می باشد، تعیین تعداد شعب و قضات آن و ارجاع پرونده به آنان بر طبق این آیین نامه خواهد بود.

ماده ۵۱. محکوم علیه یا قائم مقام قانونی وی یا دادستان کل ویژه روحانیت، مطابق قوانین مربوطه مجاز به تقاضای اعاده دادرسی در خصوص احکام قطعی دادگاه های ویژه روحانیت می باشند مرجع رسیدگی به تقاضای اعاده دادرسی و اتخاذ تصمیم در مورد آن، دادگاه تجدیدنظر ویژه روحانیت می باشد دادستان منصوب یا نماینده وی می تواند در جلسه رسیدگی حضور یابد و نسبت به موضوع اظهار نظر کند.

ماده ۵۲. بجز در مواردیکه در این قانون تصریح شده است، وظائف و اختیارات قضات دادسرا و دادگاه حسب مورد بر طبق مقررات عمومی آیین دادرسی کیفری می باشد.

→ برای عضویت در کانال تلگرام [اختیار اینجا کلیک کنید](#) ←

→ برای عضویت در خبررسان تلگرام [اختیار اینجا کلیک کنید](#) ←

→ برای عضویت و پیگیری صفحه اینستاگرام [اختیار اینجا کلیک کنید](#) ←

→ برای دریافت تازه ترین مطالب در [خبرنامه ایمیلی اختیار عضو شوید](#) ←